

Taasterahastu OÜ ettepanekud määruse Ringmajanduse tootmis- ja tarbimismudelite toetuse andmise tingimused ja kord perioodil 2021-2027 eelnõule.

Täname võimaluse eest esitada kommentaarid ning soovitame kaaluda järgmisi parandusi.

- (1) §2 lg (2) p 5 muuta sõnastust järgmiselt “tööstussümbioos on organisatsiooni või organisatsioonide vahelise taseme ärimudel”

Selgitus. Paranduse eesmärgiks on viia mõiste *tööstussümbioos* vastavaks selle tegelikule sisule, milleks on ettevõtete vaheline koostöö tootmisjääkide väärdamisel, ning tagada seeläbi määruse terminoloogiline kooskõla rahvusvaheliste ringmajanduse standarditega, sh standardiga ISO 59004 “Circular economy – Vocabulary, principles and guidance for implementation” toodud tööstussümbioosi määratlusega.

- (2) §2 lg (2) p 12 muuta sõnastust järgmiselt “ökodisain ~~või ka~~ ja ringdisain on tootearenduse ja ökoinnovatsiooni tööriistad”

Selgitus. Ökodisain on konkreetne keskkonnamõju hindamise protseduuriline tööriist, mis on seotud energiamärgistuse poliitikaga ning mille põhimõtted on kokku lepitud EN4555X-4556X standardigrupi standarditega. Ringdisain on aga protseduuriline tööriist, mis on kokku lepitud standardiga EN45560 ehk mõeldud kasutamiseks kõigil neil tegevusaladel, mis jäävad energiamärgistuse poliitika alt välja.

- (3) §2 lg (2) p 23 muuta sõnastust järgmiselt: “/.../ mille kohaselt on kasutusel olevad ressursid kestlikult saadud ja nende tarbimisel pikendatakse toodete eluiga, kasutatakse teisest tooret ning arvestatakse ringmajanduse standardeid.”

Selgitus. Standard ISO 59010 “Circular economy – Guidance on the transition of business models and value networks” annab raamistiku ringmajanduse põhimõtete ja ärimudelite sidumiseks. Arvestades EL ringmajanduse tegevuskava, on Eestil kohane järgida nii EL kui rahvusvaheliselt tunnustatud põhimõtteid. Viide targale ning keskkonda hoidvale tarbimisele on aga hinnanguline ning seetõttu ei ole kohane kasutada terimini selgitusena.

- (4) Täiendada §4 lg (1) sõnastust järgmiselt “ettevõtete ning ettevõtete ja organisatsioonide vahelises koostöös”

Selgitus. Tööstussümbioos ainult ühel ettevõttel iseendaga ei ole võimalik. Kuna määrus toetab aga tööstussümbioosi lahenduste loomist, siis on vajalik anda võimalus toetada ka ettevõtete ning erinevate organisatsioonide vastastikku kasulikku koostööd tööstussümbioosi suunal. Arvestades seda, et antud meetmes võivad taotlejaks olla praktiliselt kõik ettevõtted, kohaliku omavalitsuse üksused ning riigiasutused, siis soovitan analüüsida, millised tööstussümbioosi toetavad ettevõtetevahelise koostöö võimalusi on veel olemas (nt tootmisjääkide ettevõttest välja andmise tingimused, materjalivoo analüüsi teostamine ettevõtetes eesmärgiga välja selgitada kõik materjalide väljundvood jms) ning selle alusel täpsustada tegevusi, mida tööstussümbioosina toetatakse.

- (5) §4 lg (2) sõnastus parandada nii, et see oleks sisuliselt ja keeleliselt korrektne. Näiteks võiks uus sõnastus olla “Toetuse andmise tulemusel on Eestis rohkem ringmajanduse põhimõtteid arvestavaid ettevõtteid ning suurenenud vabatahtlikke keskkonnakorralduse lahendusi rakendavate ettevõtete arv”.

Selgitus. Uue sõnastusega parandatakse võimalik kirjaviga (*vabatahtlikuid*), selge sisuline viga (*ringmajanduspõhine ettevõtte*) ning asendatakse hinnanguline väljend *rakendatakse rohkem* toetuse väljundnäitajaga seotud mõõdetava väljendiga *suurenenud*.

(6) §6 lg (2) toetatavate tegevuste nimekiri üle vaadata. Võimalik lahendus võiks olla järgmine sõnastus:

- 1) Tööstussümbioosi lahenduste *väljatöötamine ja* elluviimine
- 2) Ringmajanduse ärimudelite *väljatöötamine ja* rakendamine
- 3) Vabatahtlike keskkonnameetmete kasutuselevõtt

Selgitus. Standardis ISO 59010 “Circular economy – Guidance on the transition of business models and value networks” on näidatud ringmajanduslikule ärimudelile üleminekut võimalust tegevused, antud strateegia loomise orientiirid ning toodud ärimudeli kanvase kõigi elementide lõikes võimalused. Standardiga ISO/DIS 59040 “Product circularity data sheet” on loodud võimalus ringmajanduse meetrika kasutamiseks organisatsioonide ja organisatsioonide vahelisel tasandil. Standardiga prEN45560 on pakutud kokku 42 erinevat strateegiat ringmajanduse põhimõtete rakendamiseks. Hetkel eelnõus pakutav sõnastus piirab aga kõik võimalikud ringmajanduse ärimudelite rakendamise strateegiad ja tegevused ainult 4 tegevusega ja kuna need on esitatud toetatavate tegevustena, siis seeläbi välistatakse ülejäänud 38 strateegia rakendamise toetamine. Uus sõnastus kataks eelnõus praeguse esitatud 4 toetatavat ringmajanduse *rakendamise tegevust, lisaks arvestaks aga ka ettevõtete tegelike arenguvajadustega. Sest Eesti ettevõtete* konkurentsivõimet toetataval poliitikakujundajatel tuleb arvestada ennekõike sellega, et kestlikkusaruandluse seotud teemapõhine standard ESRS E5: ressursikasutus ja ringmajandus, pakub ettevõtetele väga konkreetse raamistiku ringmajanduse meetrika ning taaskasutatava materjali kasutuselevõtuks.

(7) §6 lg (2) p 3 kirjutada sisuliselt lahti eraldi lõigus või punktis.

Selgitus. Keskkonnajuhtimissüsteemid on protseduurilised tööriistad ning seetõttu on nende kasutamisel vaja konkreetselt teada, mida analüüsima hakatakse ning milliste meetoditega seda tehakse. Termin selgitus § 2 lg (22) ei ole piisav. Konkreetsust vajab see, kas ja kui, siis milliseid tegevusi toetatakse seoses standardi EVS-EN ISO 14021:2016 /A1:2021 “Keskkonnamärgised ja -teatised. Isedeklareeruvad keskkonnaväited” rakendamisega. Vaja on kindlust, kas organisatsioonis EMAS või ISO 14001 standardite rakendamiseks vajalik eeltöö on toetatav tegevus või ei ole? Aga Green Key ja Rohelise kontori rakendamiseks vajalik eeltöö – on toetatav tegevus või ei ole? Samuti on vaja kindel olla, kuidas on määrase koostajate ning toetustootluse hindajate jaoks omavahel seotud tegevused *ökomärgiste taotlemine ning toote olelusringi hindamine* – näiteks kas toote olelusringi hindamine EPD saamise eesmärgil on samuti toetatav tegevus või ei ole? Ebamääras väljendamine on oluline ka seetõttu, et EPD puhul on vaja hinnata ainult ühte keskkonnamõju kuid taotluse hindajal võib tekkida tunnetus, et mõju osalist hindamist ei saa lugeda toote olelusringi hindamiseks, sest tegemist on ainult ühe osaga sellest.

Anu Kull

EVS/TK Ringmajandus komitee esimees

Taasterahastu OÜ

26.04.2024